

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๔๐๖.๔/๑๙๖๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 7182 ส.ค.✓
วันที่ 19 มิ.ย. 2555 1746

ส่ง 1/80
19 มิ.ย. 55
19.๑๐๔.

กระทรวงพาณิชย์

๔๔/๑๐๐ ถนนนนทบุรี ๑

ต. บางกระสอ อ. เมือง

จ. นนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง การลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิก และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับภาษาอังกฤษ
๒. หนังสือกระทรวงทรัพยากรแร่ สาธารณรัฐโมซัมบิกที่ ๓๔๘/MIREM/GM/๙๐๐/๒๐๑๒
๓. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อร่างบันทึกความเข้าใจฯ
๔. สรุปสาระสำคัญของความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๘๐๕/๑๘๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

ด้วยกระทรวงพาณิชย์ขอเสนอเรื่อง การลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐโมซัมบิก และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๙-๒๗ กันยายน ๒๕๕๒ และ ๑๖-๒๓ มีนาคม ๒๕๕๔ กระทรวงพาณิชย์ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับไทย กระทรวงพาณิชย์ ได้จัดคณะผู้แทนระดับสูงจากภาครัฐและเอกชนเดินทางเจรจาแสวงหาวัตถุดิบสินค้าอัญมณี ณ ภูมิภาคแอฟริกา โดยในการเยือนครั้งที่ ๒ ได้พบหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรแร่แห่งสาธารณรัฐโมซัมบิก (H.E. Ms. Esperanca Laurinda Francisco Bias) เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างไทยกับโมซัมบิกในการประกอบธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ และเจรจาหาช่องทางในการดำเนินธุรกิจค้าอัญมณี/เหมืองแร่ของผู้ประกอบการไทยให้เป็นไปตามกฎหมายประเทศโมซัมบิก

๑.๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ กระทรวงพาณิชย์ได้เชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรแร่แห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกเยือนประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง Eyes on Africa และเข้าร่วมงานแสดงสินค้า Bangkok Gems and Jewelry Fair ครั้งที่ ๔๙ โดยได้พบหารือกับรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์) โดยประเด็นหนึ่งของการหารือ คือการลงนามความร่วมมือ (MOU) ด้านทรัพยากรแร่ระหว่างไทย-โมซัมบิก เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ และเพื่อให้การดำเนินธุรกิจค้าอัญมณี/เหมืองแร่ของผู้ประกอบการไทยให้เป็นไปตามกฎหมายประเทศโมซัมบิก

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรแร่แห่งสาธารณรัฐโมซัมบิกแจ้งว่ายินดีที่จะลงนามใน MOU ดังกล่าว ในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เดินทางเยือนกรุงมาปูโต ประเทศโมซัมบิก

๑.๓ โมซัมบิกได้ยกร่างบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ให้ไทยพิจารณาซึ่งกระทรวงพาณิชย์ได้ขอความเห็นต่อร่างดังกล่าว จากภาครัฐและเอกชนของไทยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ กระทรวงการต่างประเทศได้มีการปรับแก้คำของร่างบันทึกความเข้าใจ ให้เหมาะสมโดยไม่ได้แก้ไขในสาระสำคัญ และแจ้งว่าว่ากรอบความร่วมมือระหว่างโมซัมบิกกับไทยด้านทรัพยากรแร่เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการลงนาม อย่างไรก็ตาม ร่างบันทึกดังกล่าวไม่เป็นหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง จึงไม่ถือเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาก่อนการดำเนินการให้มีผลผูกพัน

๑.๕ กระทรวงพาณิชย์รับข้อสังเกตตามข้อ ๑.๔ และปรับแก้คำในร่างบันทึกความเข้าใจ และได้จัดส่งร่างบันทึกฯ ฉบับที่ปรับแก้ให้แก่โมซัมบิก (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

๑.๖ วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ฝ่ายโมซัมบิกแจ้งยืนยันเห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับแก้ไข (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๗) ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวข้องกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทยให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระสำคัญของร่างพิธีสารฯ

๒.๒ กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการลงนาม (แต่ไม่เข้าวรรคสอง จึงไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา)

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

การลงนามในบันทึกความเข้าใจจะเป็นโอกาสในการกระชับและเสริมสร้างความสัมพันธ์ตลอดจน ความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่กับโมซัมบิก อีกทั้งเป็นช่องทางในการสรรหาวัตถุดิบอัญมณีให้แก่ผู้ประกอบการไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีส่วนแก้ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย ตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการพัฒนาธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับไทย กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งการเร่งดำเนินการจะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์มีกำหนดจัดคณะผู้บริหารระดับสูงและผู้แทนการค้าเดินทางเยือนโมซัมบิก ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เพื่อขยายความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศในภูมิภาคแอฟริกาและลงนามในบันทึกความเข้าใจ ฉบับดังกล่าว

๔. สาระสำคัญ / ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

๔.๑.๑ อัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้การส่งออกให้กับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน และก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ ๑.๑ ล้านคน โดยในปี ๒๕๕๔ เป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับที่ ๔ รองจากคอมพิวเตอร์ ยานยนต์และยางพารา มีมูลค่าการส่งออก ๑๒,๓๐๑.๑๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ ๓๗๐,๐๐๐ ล้านบาท และในรอบ ๔ เดือนแรกของปี ๒๕๕๕ มีมูลค่าการส่งออก ๓,๙๓๐.๘๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

๔.๑.๒ ปัจจุบัน อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ทำให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการไทยต้องนำเข้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากภูมิภาคแอฟริกา ซึ่งโมซัมบิกถือเป็นแหล่ง

วัตถุดิบอัญมณีที่สำคัญ โดยเฉพาะพลอยแดง อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๕๔ โมซัมบิกมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเหมืองแร่ กำหนดเรื่องการค้าพลอยก้อน (Gemstones) โดยอนุญาตให้เฉพาะบุคคล/นิติบุคคลโมซัมบิก ๑๐๐ เปอร์เซนต์เท่านั้น และไม่อนุญาตให้ต่างชาติทำธุรกิจค้าพลอย แต่ต้องร่วมทุนดำเนินธุรกิจในด้านอื่นเกี่ยวกับพลอยด้วย ทำให้การดำเนินธุรกิจการค้าอัญมณีของผู้ประกอบการไทยในโมซัมบิกไม่เป็นไปตามกฎหมาย

๔.๒ ความสำคัญของแหล่งพลอยจากโมซัมบิก

ประเทศโมซัมบิกมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะสินแร่อัญมณี โดยอัญมณีที่สำคัญ ได้แก่ พลอยแดง อาร์เมทิสต์ มรกต หั้วมาสิน เป็นต้น โดยนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ มีการพบแหล่งพลอยแหล่งใหม่เพิ่มขึ้นในประเทศ ทำให้โมซัมบิกได้รับความสนใจจากนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการแสวงหาแหล่งวัตถุดิบ และผู้ผลิต/ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มใช้พลอยสี โดยเฉพาะพลอยแดงจากโมซัมบิกในการขึ้นตัวเรือนเครื่องประดับ เพื่อทดแทนการขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศ (ทับทิมสยาม) เพราะพลอยโมซัมบิกมีคุณภาพดี และได้รับความนิยมในตลาดนานาชาติสูงขึ้นต่อเนื่อง ฉะนั้นการผลักดันความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างสองประเทศจะเป็นการเพิ่มช่องทางและโอกาสให้กับผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมนี้

๔.๓ ข้อมูลเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-โมซัมบิก

ในช่วง ๔ เดือนแรกของ ปี ๒๕๕๕ มูลค่าการค้าระหว่างไทย-โมซัมบิก มีมูลค่ารวม ๕๙.๖๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๗๕ จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว โดยไทยส่งออกไปโมซัมบิก ๕๐.๙๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๗๐) ไทยนำเข้าจากโมซัมบิก ๘.๖๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๑.๖๗) ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า ๔๒.๒๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสินค้าส่งออกของไทยไปยังโมซัมบิกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ น้ำตาลทราย ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูป ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าจากโมซัมบิกเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ ด้ายและเส้นใย สินแร่โลหะอื่นๆ เหล็ก เหล็กกล้า สัตว์น้ำสด แช่แข็ง ไม้ซุงไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ และเครื่องเพชรพลอย อัญมณี

๔.๔ สาธารณภาพของร่างบันทึกความเข้าใจ

- ความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ ระหว่าง ๒ ประเทศ ครอบคลุมสาขาต่างๆ อาทิเช่น การสำรวจทรัพยากรแร่ การส่งเสริมการลงทุนในการใช้ประโยชน์ การค้าและการสร้างมูลค่าเพิ่มทรัพยากรแร่ การวิจัยและเทคโนโลยี ความช่วยเหลือทางเทคนิค การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และข้อกฎหมายด้านการเหมืองแร่เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน
- ให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วม ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศ เพื่อประสานและติดตามการดำเนินกิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ โดยคณะทำงานร่วมจะประชุมกันปีละ ๑ ครั้ง

๕ ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

๑) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความเห็นชอบต่อร่างบันทึกความเข้าใจ

๒) กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สมาพันธ์อัญมณี เครื่องประดับและโลหะมีค่าแห่งประเทศไทย คณะกรรมการธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ สมาหุการค้าไทย เสนอกรอบความร่วมมือเพิ่มเติมข้อคิดเห็น และเสนอให้ส่งร่างบันทึกความเข้าใจไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระทรวงฯ ได้พิจารณาความเห็น และปรับแก้แล้ว (สรุปตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔)

๓) ความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ มีความเห็นว่า

๓.๑) ร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง

โมซัมบิกกับไทยด้านทรัพยากรแร่ เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นหนังสือสัญญาตาม มาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการลงนาม โดยกระทรวง พาณิชยจะต้องขออนุมัติบุคคลที่จะลงนามร่างบันทึกความเข้าใจ ของฝ่ายไทยจากคณะรัฐมนตรี

๓.๒) สาระสำคัญของร่างบันทึกความเข้าใจ กำหนดขอบเขตความร่วมมือให้ครอบคลุมสาขา ต่างๆ โดยกำหนดให้คู่ภาคีจัดตั้งคณะทำงานร่วม (Joint Working Group) เพื่อดำเนินกิจกรรมและโครงการ ภายใต้งานบันทึกความเข้าใจ ซึ่งจะจัดทำขึ้นในรูปแบบบันทึกความเข้าใจเฉพาะระหว่างสถาบันภาครัฐและ เอกชนของทั้งสองประเทศต่อไป จึงเห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจ ไม่เป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีและส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความเห็นประกอบการพิจารณาด้วย (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๕)

ความเห็นของกระทรวงพาณิชย์

๔) กระทรวงพาณิชย์เห็นว่าร่างบันทึกความเข้าใจ ฉบับนี้ จะเป็นช่องทางสำคัญที่สร้าง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านทรัพยากรแร่ระหว่างไทยและโมซัมบิกได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมี กลไกในการติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นช่องทางที่ทำให้การเข้าไปลงทุนทำการค้าแร่อัญมณี ของผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๕) ร่างความตกลงฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงทรัพยากรแร่ของทั้งสองประเทศเป็นหลัก ไม่น่าจะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือ พื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่าง ประเทศ หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพัน ด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๖.๑ กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรนำเรียนคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ ความเห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านทรัพยากรแร่ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐโมซัมบิก โดยให้กระทรวงพาณิชย์สามารถเปลี่ยนแปลงถ้อยคำในส่วนที่ไม่กระทบต่อสาระสำคัญ ของร่างความตกลงฯ โดยไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีก

๖.๒ มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ลงนามในร่าง บันทึกความเข้าใจฯ

๖.๓ มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำหนังสือมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) ให้แก่รัฐมนตรีว่าการ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ลงนามในร่างความตกลงฯ และหลังจากลง นามแล้วให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งผลการรับรองผูกพันความตกลงของประเทศไทยต่อประเทศโมซัมบิก อย่างเป็นทางการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญทรง เตริยาภิรมย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมส่งเสริมการส่งออก

สำนักส่งเสริมสินค้าส่งออก

โทร. ๐๒ ๕๐๗ ๘๓๓๓-๔

โทรสาร ๐๒ ๕๔๗ ๔๒๒๗-๔